

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 5. Vtrum sit tanta dæmonum afflictio, vt nullum gaudiu[m] concipere
possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

di determinationem, & ad actionem Angeli, effigere, ut maior aut minor fit dolor pro qualitate criminis: utque ignis inferni in dæmones, seu animas in aere vagantes, agat tamen, & cruciet, non solum apprehensione carceris futuri, & signi præsentis ut diuina: sed etiam determinando obiectiue ad dolorem, qualem ante descripsimus. Si enim alitra per tota millia millionum agunt naturaliter in hæc inferiora, & in ipsa terra viscera: quidni ignis inferni obiectualiter agat in dæmones, vel in animas distantes, cum non agendo in mediis ad eod. ut non sit necesse dæmones & animas ignem semper circūferre, nec aliquando circūterant, ut testatur fide digna historia.

SECTIO V.

Virum tantum sit Dæmonum afflictio, ut nullum gaudium concipere possint?

Suppono, afflictionem siue dolorem dæmonum esse duplicem. Vnum essentiali damnationi, consequentem ex priuatione perpetua visionis Dei & omnium gratiarum auxiliorum, & ex tormento Pænis. In quo dolore versantur dæmones perpetuo & inuariabiliter, sine obiecto necessitante, siue Deo ac ipsum semper & irremissibiliter dæmonē adigente in vindictam peccati. Alterum vero accidentalem, quem ex varijs alijs obiectis concipere possunt, & non ito potest esse variatio. Sicque ex opposito gaudium Beatorum duplex est. Vnum essentiali beatitudini, ortum ex Dei visione, in quo perpetuo & inuariabiliter versantur Beati. Alterum accidentale de conuersione peccatorum, de salute amicorum, & similibus. Quod gaudium non est semper idem & inuariabile.

Hoc supposito, sunt qui affirmant tantam esse dæmonum afflictionem essentialē damnationi, & inuariabilem, ut nullum gaudium accidentale percipere possint: sicut e contrario, tanta est delectatio essentialis & inuariabilis beatitudinis, ut Beati nullum dolorem accidentalem admittere possint. *decent* Oham. in 2. quæst. 19. ad 7. dub. in fine quæstionis. Gabriel. dist. 7. quæst. 1. art. 3. dub. 1. Bañes. Cumes. & Desantius ad q. 64. art. 2. Molin. ibidem disp. 3. Valq. disp. 2. cap. 3. Marat. disp. 54. sect. 2. Fundamentum illorum præcipuum est: quia ut docet Aristot. 7. Ethic. cap. 14. & confirmat experientia, de long. gaudium ita opponuntur, ut non se opponantur in eodem subiecto, non modo circa idem obiectum, sed neque etiam circa diuersa, si vehementissima sunt. Et si aliquid gaudij accedat, aliquid tristitiæ decedat necesse est. Experimur enim nos quod magis dolemus de aliquo obiecto, eodem magis gaudere posse de alijs: & ea ipsa obiecta, quæ aliqui solebant afferre delectationem, nobis esse in summo luctu mofesta & importuna. Experimur etiam dolorem quantumuis vehementem, quocumque gaudio ad-

misso leuari & minui. Atqui tristitia dæmonū est summa & vehementissima, & perpetua duras, nullo modo leuari aut minui potest. Semper enim vel obiecto necessitante, vel Deo adigente, versantur in dolore essentiali damnationis inuariabiliter: ergo dæmones sunt incapaces omnīs delectationis.

Contrarium sentiunt Gregor. in 1. dist. 1. q. 2. a. 2. ad 3. & 5. contra 2. conclus. Alen. his 20p. q. 115. membro 1. iuxta veterē editionem: addus illud, gaudium non esse verū, id est, purum, sed omni amaritudine respersum: & D. Thom. q. 64. art. 3. ad 1. vbi quicquid nonnulli dissimulant, loquitur de gaudio proprio & formaliter dicto, de quo manifeste sermo erat in argumento cui respondet: Erat enim huiusmodi: Cum dolor & gaudium opponantur, non possunt esse simul. in eodem. Cui responderet S. Thom. cum hac distinctione: Quod gaudium & dolor de eodem sunt opposita, non autem de diuersis: unde nihil prohibet vnum simul de re de vno, & gaudere de alio: & maxime secundum quod dolor & gaudium importat simplices actus voluntarij, sed est, sine passione corporea quid non solum in diuersis, sed etiam in vna & eadem re, potest esse aliquid quod volumus. Et aliquid quod volumus: quod scilicet, si sit presens, causat gaudium vel dolorem in subiecto capaci. Idē docuerat in 4. dist. 45. q. 2. quæst. 1. ad 4. vbi cum gaudium illud vocat phatalticū, intelligit non solidum, sed cito transiens, & de falso bono conceptum.

Eadem est sententia L. Augustini lib. 1. de Genesi cōtra Manichæos, cap. 17. vbi ait, dæmones qui antequam caderēt, de sublimi veritate gaudebant, nunc letari de infelici potestate sibi data in peccatoribus. Eique fauet Scriptura Ps. 12. v. 5. & 6. alijsque locis, quibus significat dæmones letari de nostra ruina, sicut Angeli sancti letantur de nostra penitentiā & salute. Faut item experientia ex historijs fide dignis. Ac denique ratio, quia ex obiecto apprehenso ut bono, & desiderato, postea; obrento, connaturaliter nascitur gaudium in subiecto capaci, & non impedito. Dæmones autem quædam apprehēdūt & desiderant ut sibi bona, & illa assequuntur: ut victoriam tentationum, hominum ruinam, & similia. Ergo ex huiusmodi obiecto possunt concipere aliquod gaudium, si aliud non sint incapaces. Non videntur autem esse incapaces propter dolorem & miseriam essentialē damnationis. Quia sicut illa non est tanta, ut non patiat dæmones cogitare de alijs obiectis, illaque appetere & desiderare: ita neque tanta est, ut non patiantur eos gaudere utcumque, quando possunt optari. Si enim non obstant statu damnationis, est in dæmonibus vis intelligendi, & desiderandi alia obiecta sibi bona, eaque adipiscendi: quidni & habendi complacentiam & delectationem quandam de iisdem obtentis, quæ delectatio sequitur connaturaliter ad præsentiam boni obtenti? Neque enim in omnibus æquiparanda est æterna Beatorum felicitas æterna

Afflictio dæmonum duplex, vna essentialis damnationi, altera accidentali

56. Prima sententia affirmat

Oham. G. br. Bañes. Cumes. Pezant. Molin. Valq. Merat.

Dolor & voluptas in se opponantur?

57. Secunda sententia negans. Gregor. Alen. D. Thom.

August.

MARTINUS
NEUS
D. VI

miteria damnatorum. Alioqui sicut Beati non sunt capaces vilius erroris: ita damnati non sunt capaces vilius veritatis practice aut speculative, quod factum est, & contra Scripturam Jacobi 2. v. 19. Demones credunt & contremiscunt. Et Sap. 5. v. 6. Ergo erravimus a via veritatis, & iustitie lumen non illuxit nobis. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Neque est de ratione pena condigna peccati mortalis qui nulliher, ut mereatur omnimodam tristitiam, vel omni gaudio incompatibiliter repugnantem. Nusquam enim Scriptura id revelavit, neque rationalis id docet, quin potius valde difficile est intelligere, quomodo peccatum tam brevi spacio committitur, praesertim sine expressa Dei consideratione, tam longa pena & aeterno ignis supplicio dignum sit.

Propter haec Quar. lib. 1. cap. 15. num. 16. hanc sententiam probabiliter esse censet: ita tamen ut gaudium illud nullo modo minuat dolorem essentialis damnationis, quem patiuntur invariabiliter: sitque perexiguus, & a maximo illo dolore absorbeatur. Neque cognitio boni quod desiderant, non minuit apprehensionem mali, quod patitur ut status essentialis damnationis: sic exigua illa complacentia & delectatio eiusdem obiecti non minuit dolorem illi apprehensionem proportionatum, sed est velut ignis scintilla in medium Oceani directa, & statim extincta: aut veluti aqua guttula, sitim vehementissimam accendens magis, quam leniens. Unde memo Athenis supra dixit, gaudium illud esse plenum omni amaritudine.

Ad fundamentum contrariae sententiae Responderi potest, Aristotelem loco citato dicere tantum quod voluptas contraria, & quavis etiam, modo sit vehemens, pellat dolorem. Sed non dicit voluptatem quamlibet quantumvis exiguam pellere aut minuere dolorem maximum circa obiectum non contrarium. Neque id etiam experientia convincit in nobis. Tametsi Angeli pure spirituales, & nobis potentiores, possunt facilius admittere simul dolorem & gaudium circa diversa obiecta. Possunt enim facilius ad plura per intellectum & voluntatem intendere.

Dices parum esse rationem, ut sicut voluptas quavis, si sit vehemens, pellat dolorem: ita dolor quilibet, si sit vehemens, pellat voluptatem. Dolor autem demonum vehementissimus est. Responderi potest probabiliter esse ex supra dictis, non tantam esse vehementiam doloris essentialis & invariabilis demonum, ut eorum voluntatem plane absorbeat: quamvis minor sufficiat ad voluntatem nostram, sensibus & passionibus corporis alligatam, multoque Angelica imbecilliore, sic absorbendam, ut sine ipsius expulsiōe aut diminutione, nullum possimus gaudium admittere.

His non obstantibus probabiliter censeo ad demones nullum verum & perfectum gaudium habere, licet habeant miserabilem quandam complacentiam de quibusdam bonis, ut de victoria tentationum, de damnatione hominum, de concessa libertate vagandi extra infernum, & nocendi hominibus, variis modis. Quam sententiam tradit Molina loco supra citato, admittens in demonibus complacentiam aliquam quando optata illis succedunt, negans tamen illis gaudium proprie & laetitia. Quod ut intelligatur, Notandum est, nomen gaudij ultra complacentiam voluntatis, de bono ut praesente, includere suavitatem quandam & quietem iucundam voluntatis in eodem bono, qua recessit animus, & delectose ac delectabiliter afficitur. Sicut ex opposito, dolor, seu tristitia, ultra displicentiam & odium mai ut praesentis, includit angorem & inquietudinem male & moleste afficientem subiectum. Et horum quomodo potest ab alio separari. Nam Deus & Beati habent displicentiam de malis praesentibus sibi displicentibus, puta de offensis Dei quae actu committuntur: sine angore tamen & inquietudine animi, & ideo non dolent neque tristantur. Similique modo possunt demones habere quandam complacentiam, quando optata ipsis succedunt: licet non habeant illam suavitatem & quietem iucundam affectus quae ad gaudium proprie dictum necessaria est. Et censeo probabiliter illam non habere: sed rabidam quandam complacentiam, felle iracundiae & odij contra Deum, & furoris & desperationis amaritudine plenam. Tantumque esse in illis dolorem essentialis damnationis, & sensum perpetuum de suo statu aeterno in felicissimo; ut omne verum gaudium & proprie dictum, id est, omnem animi suavitatem, & quietem iucundam in aliquo bono, excludat. Sicut tantum est gaudium Beatorum, ut nullam patiantur animi inquietudinem, nullam angorem. Qua forte de causa S. Thom. in 4. dist. 45. q. 2. a. 2. quaestione. 1. ad 4. vocat gaudium damnatorum phantasticum, sicut inquit, & omnes gaudere dicuntur dii homines ad peccata pertulissent, quia nullo modo poena nullatenus minuatur. Sicut nec minuitur gaudium Beatorum per hoc quod nonis malis compati dicuntur. Eodemque sensu intelligi potest quod ait quaest. 64. art. 2. ad 1. ubi gaudium aliquod concedit Demonibus. Et similiter de eodem gaudio imperfecto, id est, de quadam complacentia, intelligi possunt alia loca ex Scriptura & ex D. Augustino citata: & Angelis alijque nonnulli pro secunda opinione relati.

Ad fundamentum vero illius opinionis Respondeo Demones, ratione status essentialis damnationis, esse incapaces omnis gaudij. Tantis enim dolor, quantum continuo patiuntur, & aeterna illa desperatio in summa afflictione, excludit formaliter & incompatibiliter omne verum gaudium. Nec

61.

Vera sententia.

Gaudium quod sit?

59. Hae sententia est probabilis.

60. Respondetur fundamento contrariae opinionis.

62.

Satis fiat gaudium, sententia, negans.

obest quod non obstante eo statu possunt aut cogitare, & desiderare ut sibi convenientia, eaque obtinere. Quia dicitur: Facilius est desiderare, quam gaudere. Imo dolor impellit ad desideranda bona convenientia & dolori opposita: neque tamen si vehemens est, permittit gustum suavem illorum haberi quando obtinentur, & in illis iucundat. Etiam conquirecere.

SECTIO VI.

De obstinatione Dæmonum.

Obstinatio Dæmonum, id est, obfirmatio voluntatis in peccato, considerari potest, vel respectu peccatorum quæ in via commiserunt, quæque fuerunt illis causa damnationis: vel respectu peccatorum quæ in statu damnationis committunt.

Circa primum, dubitari potest utrum voluntas dæmonum ita per affectum adhaereat peccato, quod in via commisit, ut nunquam illud retractet deinceps, neque retractare possit? Respondeo, triplicem esse posse, generatim loquendo, peccata commissa retractationem seu displicentiam. Prima est, retractatio supernaturalis, salutaris & efficax ad peccati remissionem obtinendam. Et hæc non potest haberi à dæmonibus in statu damnationis. Quia non potest haberi sine auxilio gratiæ: Dæmones autem, in statu damnationis sunt privati omnibus auxiliis gratiæ. Secunda est, retractatio seu displicentia naturalis honesta & recte rationi conformis, quæ peccatum displicentem secundum aliquam considerationem rectam, naturæ, virtutibus proportionatam. Et de ista quid sentiendum sit, patebit ex dictis in 2. phuius sect. Tertia est, retractatio quæque supernaturalis, neque naturalis honesta; sed vel indifferens, id est, concepta ex motu, neque honesto, neque turpi, quia peccatum est causa nocenti cuiusdam naturalis, & quasi animalis: vel mala & vitiosa, quia ex medio displicentem, aut aliter inordinatè concepta. Et hanc non dubito haberi posse à dæmonibus. Par est ratio de illis, atque de hominibus damnatis, de quibus dicitur Sap. 5. 2. *Et dantes in habitum timore horribili, & mirabuntur in subitaneis in spiritalibus suis dantes in case, paventi in imagine, & præ angustis spiritus gementes: Hi sunt quos aliqui in habitum in derisum, & in similitudinem in prope. Nos in festi vitam illorum in habitum in sinu &c. Ergo, erravimus à via veritatis &c. Quid nobis profuit superbia, & diciturum in iactantia? Idemque indicat parabola vel historia Diuitiarum peulonis Luc. 16. rogantem Abrahamam, ut imitaret Lazarum ad fratres suos, & eis dicitur quæ si ipse sciisset, aut melius credidisset, nunquam venisset in hunc locum tormentorum. Idem significat Christus Matth. 8. 7. 12.*

83. Status questionis.

Retractatio peccati triplicis.

Dæmones damnati possunt aliquatenus retractare peccatum à se commissum.

eum ait in inferno futurum esse statum, & scidoreff dentium. Cūque de omnibus & damuatis summe displicat in dicitur status, in quo versantur, consequens est, & valde congruente, ut illas causa tanti mali displicat.

Circa secundam, dubitatur utrum demones sint adeo obstinati in malo, ut semper peccent, ac nullum opus moraliter bonum vndequeque exercere possint? Existimant non peccati demones peccare in omnibus & singulis actibus quos exequent, vel ex objecto, vel ex malo fine, vel ex aliqua alia circumstantia disconvenienti, neque posse aliter facere, ac prout nullum opus moraliter bonum vndequeque exercere posse. Probant primo ex Scriptura Ecclesiasticis 9. v. 10. *Nec opus, nec ratio, nec sapientia nec scientia erunt apud inferos.* Adeoque nec prudentia. Nullam autem est opus moraliter bonum vndequeque, aliisque prudentia. Et Iob 10. v. 22. *Propter quod non dico, sed in impite non horrore in lingua.* Quibus verbis significatur, ut exponit Gregor. lib. 9. Moral. cap. 39. quanta sit confusio & inordinatio in mente damnatorum. Et 1. Iohan. 2. v. 8. *Ab initio Diabolus peccat, id est, semper & continuo peccat.* Probant secundò ex Patribus, Fulgentio lib. 2. fide ad Petrum cap. 3. *Si ut Beati nullas in se male voluntatis reliquias habebunt: sed damnati nullam bonam habere poterunt voluntatem.* Ibidemque multò ante dicit, *Prævaricatores Angelos nec mala possent, nunquam carere voluntate, nec potest innocent. 1. 1. lib. 3. de contemptu mundi cap. 7. *Tanta erit in reprobis mentis oblitio, tanta cæcitas animi, tanta confusio rationis, ut raro vel nunquam ad cogitandum quicquam de Deo valeant assurgere, nedum ad confitendum valeant aspirare.* Probant tertio ratione, præcipue ab absurdo. Quia si possent demones aliquod opus moraliter vndequeque bonum exercere: possent consequenter detestari peccatum, quatenus contra rationem, aut contra Deum est. Possent velle obedire Deo, quia id iustum est. Possent laudare, colere, & amare Deum, quia id recte rationi conveniens est. Atqui hos actus damnatis concedere absurdum est, & dissentaneum Scripturæ locis supra relatis ex Psal. 6. Ecclesiasticis 9. & Iob. 10.*

Valde tamen dissentient in assignanda causa istius obstinationis. Nonnulli enim illius causam constituunt in aliqua privatione. Nempe, vel in privatione cæcitas generalis necessarii ad bene operandum: ut Paludan. in 4. dist. 50. quæst. vnica artic. 2. concl. 3. Et Molin. ad quæst. 64. art. 2. disput. 2. 5. *Dubium est hoc loco: vel in negatione omnium auxiliorum gratiæ, sine quibus non possunt demones bene moraliter operari: ut sentit Vasquez de cogitationibus congruis, disput. 247. cap. 4. Alij causam aliquam positivam assignant: ut Aureol. in 2. dist. 7. quæst. 1. art. 1. qui putat causam huius obstinationis esse, quia Deus*

64. An demones semper peccent, & nihil vndequeque possint? Affirmative liqui.

Gregor.

Fulgent.

Innocent.

Al. sic ad confitendum valeant respirare.

65.

Paludan. Molin.

Vasq. Aureola.